

JAVNA USTANOVA GIMNAZIJA „VASO PELAGIĆ“ BRČKO
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE

MATURSKI RAD

IZ PREDMETA: PRIMJENA RAČUNARA

TEMA: FORMALNO I NEFORMALNO
OBRAZOVANJE

MENTOR

Marina Krkeljaš, prof.

UČENIK

Anastasija Stokanović, IV-2

Brčko, april 2022. godine

SADRŽAJ

UVOD	3
1. FORMALNO OBRAZOVANJE.....	4
1.1 PREDŠKOLSKI ODGOJ.....	5
1.2 OSNOVNO OBRAZOVANJE	6
1.3 SREDNJE OBRAZOVANJE.....	7
1.4 VISOKO OBRAZOVANJE.....	9
2. NEFORMALNO OBRAZOVANJE	11
2.1 UVOD U NEFORMALNO OBRAZOVANJE.....	11
2.2 KONCEPT NEFORMALNOG OBRAZOVANJA	12
2.3 OBILJEŽJA NEFORMALNOG OBRAZOVANJA	13
2.4 PRIMJERI NEFORMALNOG OBRAZOVANJA.....	14
2.4.1 PORODICA	15
2.4.2 SAPUTNICI.....	15
2.4.3 PRIJATELJI.....	16
2.5 KATEGORIJE NEFORMALNOG OBRAZOVANJA	17
2.6 DOSTUPNOST NEFORMALNOG OBRAZOVANJA.....	18
2.7 VAŽNOST NEFORMALNOG OBRAZOVANJA	18
3. KONKRETNE RAZLIKE FORMALNOG I NEFORMALNOG OBRAZOVANJA	20
4. INFORMALNO OBRAZOVANJE.....	21
ZAKLJUČAK	22
LITERATURA.....	23

UVOD

Znanje je nešto čemu težimo cijeli život. Željeli mi to ili ne, od novih saznanja nikada ne možemo pobjeći. Znanje ne samo da nam pomaže u životu, već nas i krasí i čini naše najveće bogatstvo. Znanje nije samo teorijsko. Znanje je i sve ono praktično, što primjenjujemo u svakodnevnom životu, a stekli smo ga kroz odrastanje. U većini slučajeva nismo ni bili svjesni da učimo nešto novo i zateknemo sebe sa spoznajom o nečemu što do tada nismo znali.

U današnjem svijetu, a ni unazad, kroz istoriju, bez znanja ništa ne može funkcionisati. Stoga nam, većina zemalja koje imaju uređeni politički sistem nudi različite obrazovne sisteme i različite načine sticanja znanja. To obrazovanje može se podijeliti na više segmenata, a glavna podjela je ona na obavezno i neobavezno obrazovanje, te i na formalno i neformalno obrazovanje, koje ćemo kroz sljedeća poglavlja pobliže objasniti i napraviti paralelu.

Istaći ćemo sve prednosti i mane, kako formalnog, tako i neformalnog obrazovanje, te ući u srž njihove svrhe i prednosti koje nam nude u životu.

1. FORMALNO OBRAZOVANJE

Kada se govori o procesima učenja i postignućima učenika, onda se uglavnom misli na formalni oblik učenja u nekoj obrazovnoj ustanovi prema definisanom Nastavnom planu i programu, utvrđenom vremenskom razdoblju ostvarivanja kroz koji se prate i vrednuju postignuća učenika i rezultati učenja što se potvrđuje i certifikatom (potvrdom).

Formalno obrazovanje striktno se definiše kao institucionalno obrazovanje, a podrazumijeva proces koji se događa unutar jasno definisanog i određenog formalnog obrazovnog sistema koje je zakonski određeno, a krajnji mu je rezultat stjecanje jasno određenih znanja i sposobnosti. Stoga se pod pojmom formalnog obrazovanja govori zapravo o školskom obrazovanju. U formalno obrazovanje spadaju svi oblici školovanja, odnosno razine učenja - od predškolske i osnovne dobi, pa sve do visokog obrazovanja. Za sve razine formalnog učenja, država zajedno sa svojim tijelima, Vijećima, Ministarstvom za nauku i obrazovanje donosi nastavne planove..

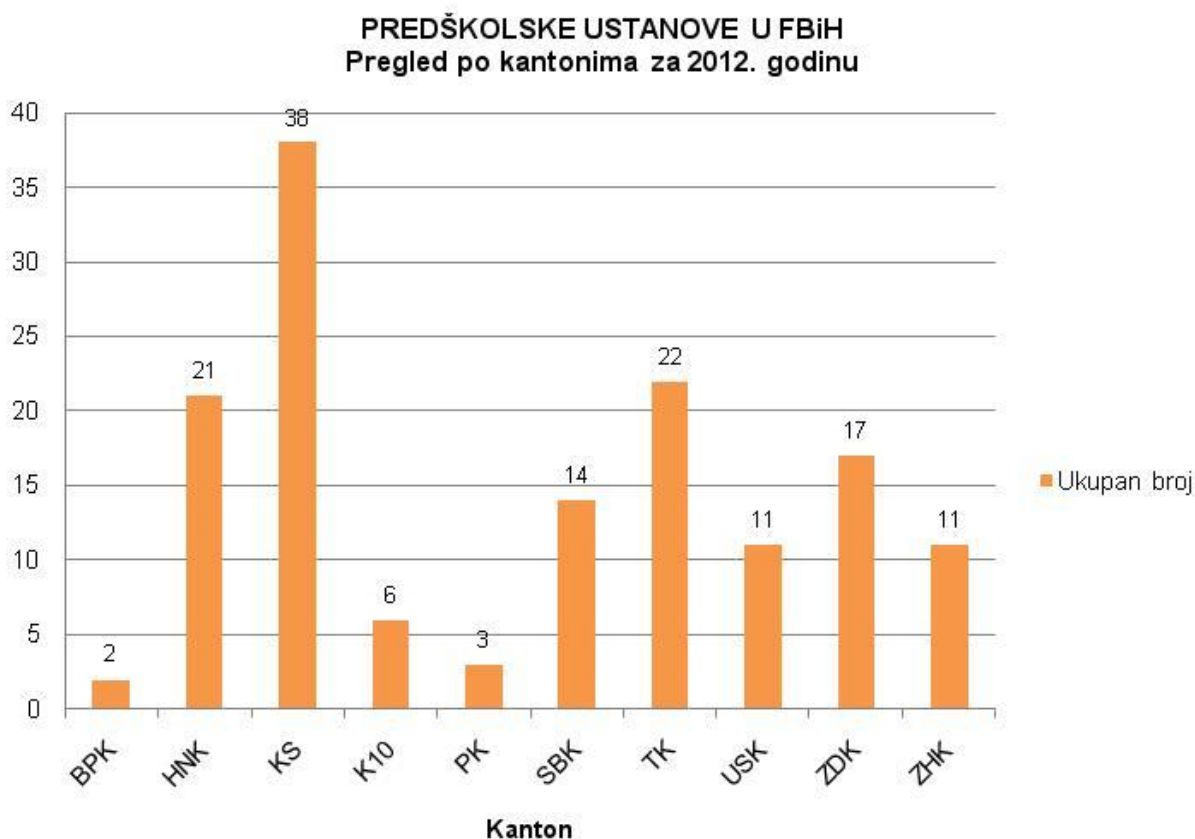
Nastavni plan je osmišljen, sistematski i skladno uređeni način regulisanja, planiranja, implementacije i vrednovanja vaspitno-obrazovnog procesa. Možemo ga analizirati s više nivoa: s društvene razine, razine škole, razine učenika i razine nastavnika. Nastavni plan analiziran na društvenoj razini obuhvata zajedničke sadržaje, odnosno naziva se i nacionalni nastavni plan jer je jednak za sve i djeluje na strukturu svake obrazovne ustanove. Prema razinama škole, odnosno institucije u kojoj se provodi, čini nastavne planove i nastavne programe kojima se žele postići unaprijed utvrđeni ciljevi vaspitno- obrazovnog procesa koji će se izvoditi. Nastavni plan na razini nastavnika predstavlja planiranje nastave radi poticanja specifičnih ciljeva učenja. Učenici nastavni plan doživljavaju kao usmjerenost na učenje, prema unaprijed utvrđenim ciljevima.

Formalno obrazovanje dijeli se uglavnom u modernim tokovima nauke, umjetnosti i trgovine, a tok nauke kasnije se dijeli na inženjerske i medicinske nauke. S druge strane, postoje i specijalizacija menadžmenta i ovlašteno računovodstvo koje studenti mogu pohađati na višim studijima nakon završetka 16 godina formalnog obrazovanja.

1.1 PREDŠKOLSKI ODGOJ

Prema sistemu obrazovanja na našim prostorima, formalno obrazovanje započinje u ustanovama namijenjenim za predškolsko obrazovanje, odnosno u dječjim vrtićima.

U tim ustanovama se provode predškolski program koji su primijenjeni za djecu predškolske dobi – od šest mjeseci do 6 godina. Dječji vrtići uključuju djecu u cjelodnevne ili kraće programe odgoja i obrazovanja, zdravstvene zaštite, prehrane i socijalne zaštite.

Slika 1: Grafik predškolskih ustanova

1.2 OSNOVNO OBRAZOVANJE

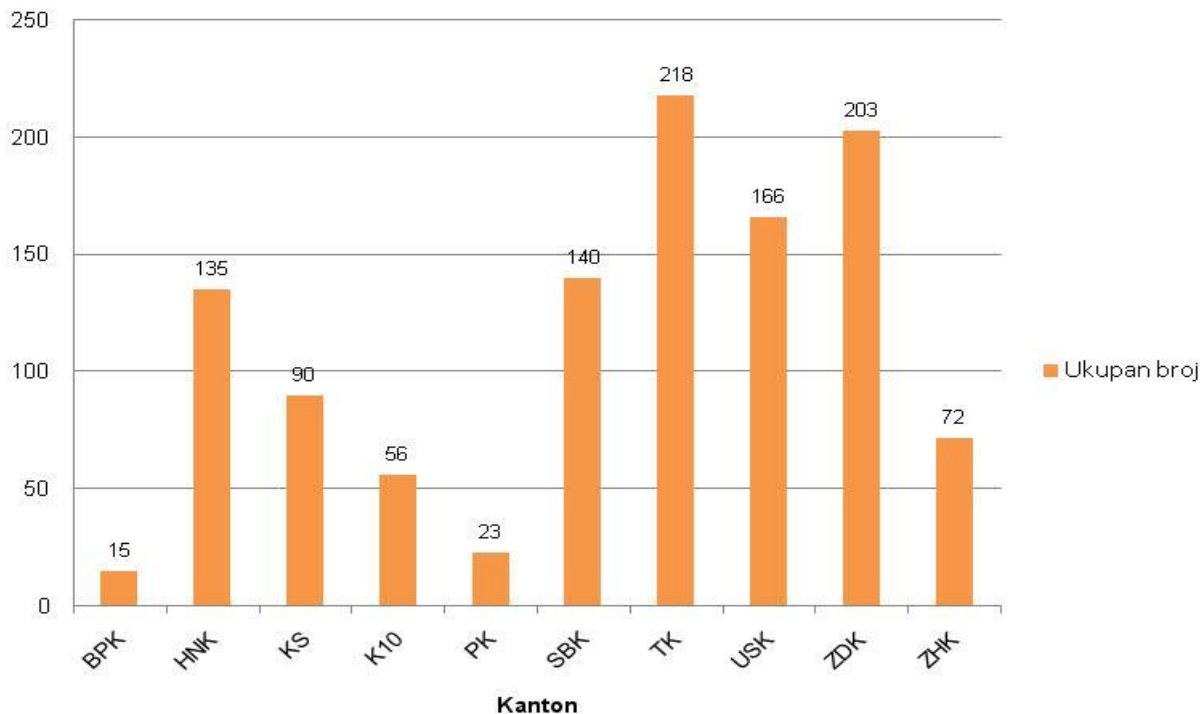
Osnovno obrazovanje zapravo je početak ozbiljnog “školskog” obrazovanja. Za osnovno obrazovanje poželjno je da djeca imaju osnovnu podlogu u obrazovanju. Osnovno obrazovanje započinje u šestoj ili sedmoj godini djetetovog života, zavisno od spremnosti pojedinog djeteta za školu. Traje u pravilu do petnaeste godine života, a iznimno može trajati do 21. godine u slučaju osoba s utvrđenim teškoćama u razvoju.

Osnovno obrazovanje pruža uvod u svijet formalnog obrazovanja, prema ishodima učenja uvodi djecu u načine učenja, uči ih osnovne stvari koje trebaju znati u svakodnevnom životu i glavni temelj i preduslov za nastavak daljnjeg obrazovanja. Osnovno obrazovanje je u našoj državi u trajanju od devet godina, to jest postoji devet razreda osnovne škole. Prvih pet, odnosno niži razredi osnovne škole donose sticanje osnovnih kvalifikacija – čitanje, pisanje, osnovne računske operacije, uvođenje u neki od stranih jezika, te osnove prirode i društva. Niži razredi osnovne škole također imaju u obaveznom kurikulumu neke od pravaca gdje djeca mogu prikazati svoju kreativnost i umjetnost – likovna i muzička kultura. Viši razredi osnovne škole učenike uvode u dodatni strani jezik, obavezne informatičke i kompjuterske osnove, predznanja iz područja istorije, geografije, hemije, fizike, biologije i ostalog. Takođe priprema učenike za sljedeći korak – srednjoškolsko obrazovanje. Učenici u višim razredima osnovne škole već polako razmišljaju o tome šta bi željeli proučavati u daljnjem školovanju na osnovu predmeta koje imaju, te im to olakšava odabir kod upisa željene srednje škole.

Postoji i paralelno osnovno obrazovanje u obliku osnovnog umjetničkog obrazovanja. To umjetničko obrazovanje prema obliku može biti muzičko ili plesno, dostupno je svojoj djeci koja su navršila sedam ili devet godina i zadovoljila kriterije propisane nastavnim planom umjetničkog obrazovanja. Muzičko obrazovanje zamišljeno je u trajanju od šest godina, dok plesno obrazovanje prema umjetničkom nastavnom planu propisano traje četiri godine. Ovisno o spremnosti, napretku i mogućnosti, to umjetničko obrazovanje može i kraće trajati. Svi učenici su u skladu sa nastavnim planom, zakonima i pravilnikom o obrazovanju dužni svoje osnovnoškolsko obrazovanje redovito pohađati, skupljati znanja i vještine, biti testirani prema ishodima učenja i završiti stepen obrazovanja do svoje petnaeste godine.

Za djecu koja su starija od 15 godina, a do tada iz nekih razloga još nisu završila osnovnu školu, postoji sistem osnovnog obrazovanja za odrasle u obliku procesa cjeloživotnog učenja.

**OSNOVNE ŠKOLE U FBiH (redovne i škole za djecu sa posebnim potrebama)
Pregled po kantonima za 2012. godinu**

Slika 2: Grafik osnovnih škola

1.3 SREDNJE OBRAZOVANJE

Nakon što učenici završe svoje osnovno, devetogodišnje obrazovanje koje je, kao što je već navedeno, obavezno, tada imaju mogućnost za nastavak svog obrazovanja na jednom višem stupenu.

Srednjoškolske ustanove nemaju obavezni karakter, a mogu biti državne ili privatne. Svi učenici s završenom osnovnom školom imaju jednake uslove za upis srednje škole, ali svaka škola ima određeni broj upisnih mjesta. Već tada učenici počinju konkurisati za željenu školu, a konkurišu s obzirom na predhodne uspjehe i postignuća. Jedno od glavnih obilježja koja odlikuju srednješkolsko obrazovanje je to da ono učenike osposobljava teorijski i praktično za tržište rada, ali i za mogući daljnji nastavak obrazovnog procesa.

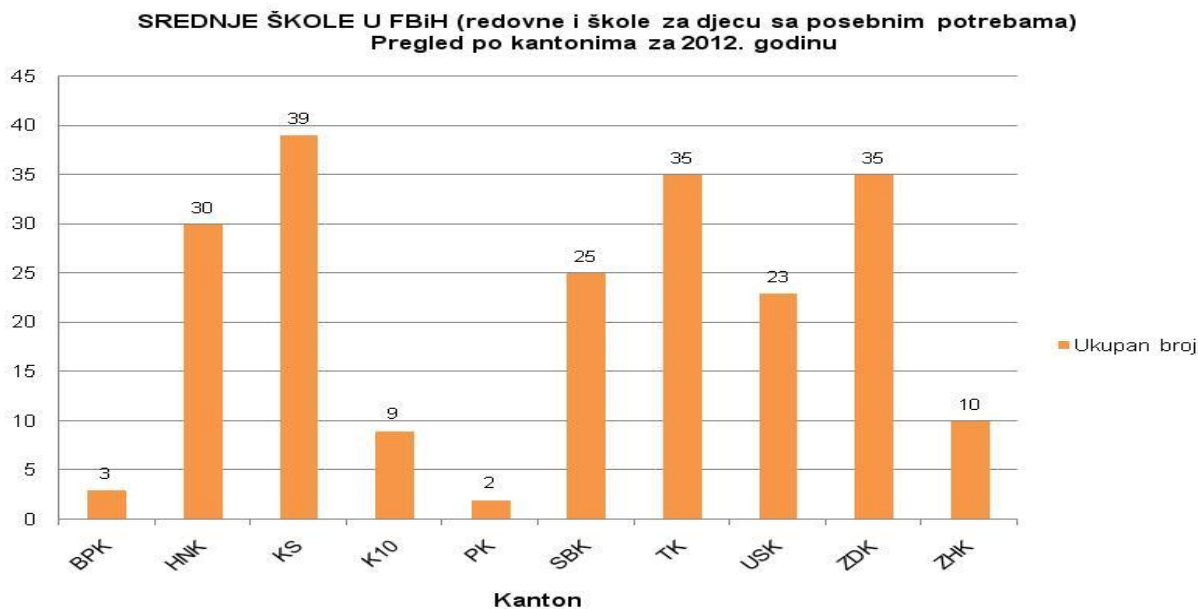
Srednjoškolske ustanove, osim podjele na javne i privatne, također se dijele i na gimnazije, srednje stručne škole i umjetničke škole. Gimnazije su ustanove koje učenike pripremaju isključivo za nastavak daljnjeg obrazovanja, odnosno ako učenik odustane od sljedećeg koraka u obrazovnom procesu, za gimnaziju ne dobiva nikakvu spremu ni zvanje. Gimnazije traju četiri godine, dijele se na opštee, jezičke, klasične, prirodno – matematičke i sportske. Obrazovanje učenika u gimnazijama završava polaganjem državne mature.

Srednjih stručnih škola ima više, a njihovo trajanje zavisi od vrste nastavnog programa, a mogu trajati od jedne do pet godina. Nakon završetka srednje škole, pruža se mogućnost daljnjeg školovanja na visokoškolskoj razini. Srednje stručne škole pružaju znanja, kompetencije i vještine koje ispunjavaju potrebe tržišta rada, s ciljem stručnog priznavanja kvalifikacija koje također pružaju mogućnost napretka u budućem obrazovanju. Četverogodišnji i petogodišnji program završavaju kada učenik zadovolji ishode učenja iz svih predmeta, napiše i odbrani završni rad. Nakon tih ispunjenih uslova, učenik ostvaruje pravo na svoje stručno zvanje, može se zaposliti ili pristupiti državnoj maturi i nastaviti školovanje.

Trogodišnji programi najčešće pripremaju učenike za rad u preduzetništvu, industriji ili privredi. I oni završavaju izradom i odbranom završnog rada, a veliki dio nastavnog plana i programa uključuje praktičnu nastavu gdje učenici teoriju uče primijenjivati u praksi i na taj način se spremaju za rad. Ako se pak u tom slučaju učenik odluči na daljnje školovanje, on je dužan polagati dopunske i razlikovne ispite uz ispunjavanje uslova visokoškolskih ustanova i viših obrazovnih razina. Niža razina srednjeg obrazovanja je prema svojoj strukturi i izvođenju slična trogodišnjim strukovnim programima. Svoja znanja i vještine učenici stiču u školi i na radnom mjestu, te su takođe nakon predaje i odbrane završnog rada spremni za tržište rada. Isto tako, pruža im se mogućnost za sticanje više razine kvalifikacija uz ostvarene uslove i razlike ispita.

Programi za učenike s teškoćama u razvoju omogućavaju sticanje kvalifikacija učenicima koji imaju teškoće bilo u fizičkom ili mentalnom obliku. Za takve učenike postoje individualizovani programi koji im olakšavaju sticanje stručnog zvanja. Često su smješteni u posebnim razrednim odijeljenjima i obrazovnim grupama, te se svakom učeniku osigurava obrazovanje usklađeno s njegovim mogućnostima.

Slika 3: Grafik srednjih škola

1.4 VISOKO OBRAZOVANJE

Ovo studiranje provode institucije za visoko obrazovanje, a one se dijele na univerzitete, stručne studije i visoke škole.

Univerziteti u svom sastavu imaju fakultete, odjele i odsjeke, a osnivaju se radi obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja u svrhu naučnih, stručnih i umjetničkih djelatnosti te ostalih djelatnosti u skladu sa zakonom i statutom. Uglavnom prema Zakonu o naučnoj djelatnosti i visokom obrazovanju izvide sveučilišne i stručne studije. Univerzitetski studiji namijenjeni su da osposobe studente za izvođenje poslova u nauci i visokom obrazovanju, javnom sektoru, društvu i poslovnom okruženju. Sastoje se od 3 nivoa, a to su: preddiplomski, diplomski i postdiplomski studij. Stručni studiji studentima donose znanja i vještine iz područja stručnih zanimanja i osposobljavaju studente za neposredno uključivanje u radni proces. Takođe postoje tri nivoa stručnih studija: kratki stručni studij, preddiplomski stručni studij i specijalistički diplomski studij.

Stručni studiji i visoke škole osnovane su zbog obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja na način da, prema planu i programu izvode stručne studije i mogu obavljati stručnu, naučnu i umjetničku djelatnost.

Slika 4: Univerzitet

2. NEFORMALNO OBRAZOVANJE

2.1 UVOD U NEFORMALNO OBRAZOVANJE

Neformalno učenje se, za razliku od formalnog učenja ne odvija o obrazovnim ustanovama i za taj oblik učenja obično se ne dobija certifikat. To je oblik učenja koje je rezultat svakodnevnih aktivnosti na poslu, u porodici i slobodnom vremenu.

Za razliku od formalnog učenja, nije vezano za kurikulum, nema ciljeve učenja, kao ni određenog vremena ni podrške u učenju. Može biti namjerno, ali u pravilu nije. Iako je najčešće spontano, ono zapravo bude veoma svrhovito, vjerovatno zbog toga što je dobrovoljno, te se odvija u velikom rasponu okruženja i situacija u kojima učenje i osposobljavanje nisu nužno jedine i glavne aktivnosti. Uglavnom nema ni definisano trajanje, a kao podrška u učenju na aktivnostima i kursevima javljaju se predavači i volonteri. Takvi kursevi su planirani, ali su rijetko strukturirani ritmom ili predmetima iz nastavnog programa.

Neformalno učenje najčešće se odnosi na određene ciljane grupe, ali ishodi učenja i postignuća rijetko se vrednuju ili dokumentuju na vidljive načine. Činjenica je da se aktivnim, saradničkim i iskustvenim učenjem bolje pamti, uči, te stiču znanja i vještine potrebne za život i rad. Neformalno obrazovanje je stoga nužno uključiti u postojeće programe obrazovnog sistema.

Temeljne odrednice neformalnog učenja su: strukturirano učenje, proces se odvija izvan formalnog obrazovnog kurikuluma, dobrovoljno se sudjeluje, radi se na ličnom i profesionalnom razvoju, uključen je timski rad, program je sukladan potrebama sudionika i društva, znanje je doživljeno i praktično, fleksibilna struktura, utemeljenost na demokratskim vrijednostima i načelima, podijeljenost odgovornosti za rezultate učenja, participativno učenje, razvoj kompetencija, kritičnog mišljenja i samopouzdanja. Najveći prostor za promovisanje neformalnog obrazovanja ima Agencija za mobilnost i programe EU, u sklopu programa Erasmus+ i Obzor 2020 – program za istraživanje i inovacije.

Slika 5: Neformalno obrazovanje

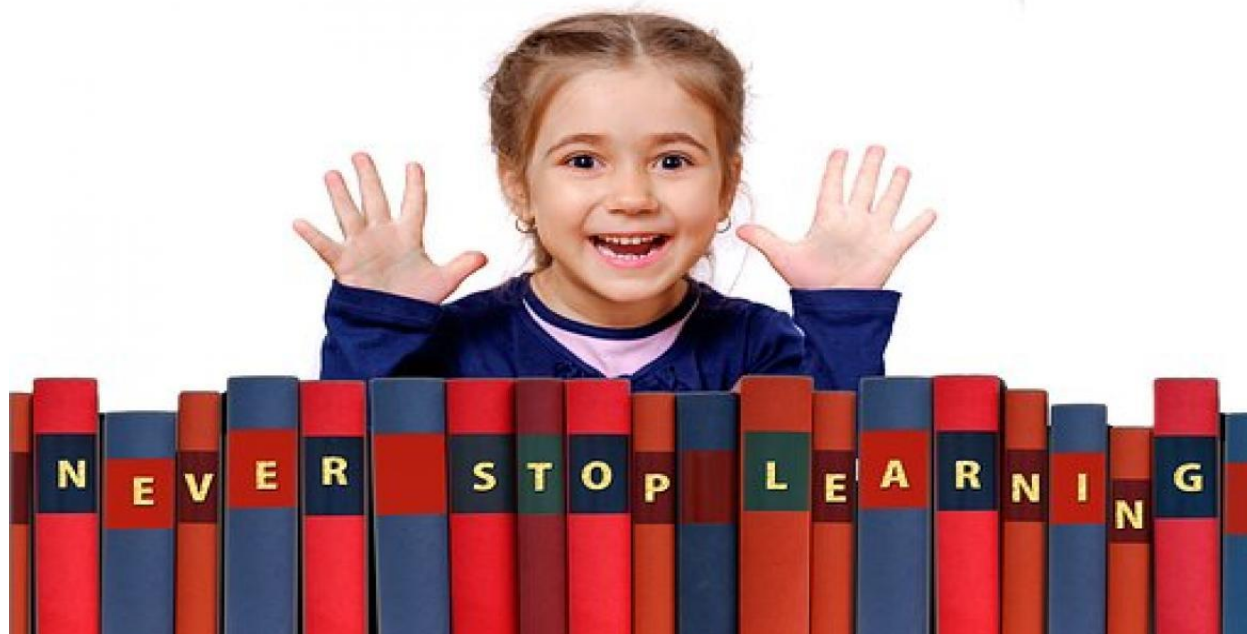
2.2 KONCEPT NEFORMALNOG OBRAZOVANJA

Koncept neformalnog obrazovanja temelji se na premisi da se prenosi izvan službenih obrazovnih centara, priznatih od strane državnih tijela.

S lingvističkog gledišta, ovaj pojam čine izrazi "obrazovanje", koji je sistem kroz koji se stiče znanje, i "neformalno", koje se odnosi na nešto što nije povezano s formalnošću. Drugim riječima, nema izvedbu ili razvoj koji se prilagođava određenim zahtjevima ili parametrima i koji ne podrazumijeva tačnost, preciznost i posljedicu u radnjama.

S etimološkog gledišta, riječ "obrazovanje" dolazi od latinskog "educatio", što znači "obrazovanje", "osposobljavanje" ili "vaspitanje". Ovaj se izraz sastoji od komponenti "ex", prefiksa koji se može prevesti kao "prema van"; glagol "ducere", ekvivalent "olova" ili "vodiča"; i sufiks "-tio", koji označava "radnju" ili "efekat".

Sa svoje strane, riječ "neformalna" takođe je sastavljena od latinskih korijena i znači "koja se ne pridržava utvrđenih pravila". To je rezultat sjedinjenja prefiksa "in-", koji se odnosi na negaciju; imenica "oblik", koja se razumije kao "lik" ili "slika"; i sufiks "-al", sinonim za "u odnosu na".

Slika 6: Koncept neformalnog obrazovanja

2.3 OBILJEŽJA NEFORMALNOG OBRAZOVANJA

Neformalno obrazovanje karakteriše nepravilnost, slučajnost i nasumičnost te nepridržavanje programa koji su uspostavili vladini entiteti svake zemlje. Nudi se ležerno u svakodnevnoj interakciji s okolinom i ne zauzima prostor nastavnog plana unutar obrazovnih institucija. Ovo učenje nije organizovano ili planirano i ne napreduje progresivno do stepena ili certifikacije. Naprotiv, radi se o individualnom treningu koji proizlazi iz kontakta sa okolinom u kojoj se živi i iz informacija dobivenih putem medija i drugih izvora znanja. Osim toga, neformalno obrazovanje ne zahtijeva prisutnost učitelja ili profesora i nije namjerno, jer ne nastoji namjerno obrazovati. Takođe nema rokove i ciljeve koji se moraju ispuniti, niti slijedi određeni raspored.

S druge strane, to se može dogoditi u obrazovnim centrima kada nastane neformalno u interakciji među učenicima, nesvjesni pedagoških ciljeva same ustanove. Ovo učenje je opšte nesvjesno i nenamjerno i nije vezano nikakvim pravilima. Međutim, to ne znači u svim slučajevima da je njegova kvaliteta lošija od formalne. Ukratko, neformalno obrazovanje je spontano, slučajno i javlja se kako osoba raste unutar društva. Njegov razvoj, dakle, traje cijeli život.

Kao temeljna obilježja neformalnih oblika učenja obično se navodi:

1. strukturirano učenje
2. proces se odvija izvan formalnoga obrazovnog kurikula
3. dobrovoljno sudjelovanje
4. osobni i profesionalni razvoj
5. timski rad (interaktivno suradničko učenje)
6. program sukladan potrebama društva i sudionika
7. proces učenja: praktično znanje/doživljeno znanje
8. obučeni i kvalificirani edukatori
9. fleksibilna struktura (planovi, program, sadržaji i mjesta učenja su fleksibilni)
10. utemeljenost na demokratskim vrijednostima i načelima (ljudska prava, demokracija, međukulturalnost)
11. podijeljenost odgovornosti za rezultate učenja između voditelja i sudionika
12. participativno učenje (aktivni sudionici u planiranju i provođenju aktivnosti)
13. razvoj kompetencija, podrške i samopouzdanja te kritičkoga mišljenja, vještina rješavanja problema
14. ishodi ili postignuća se rijetko dokumentiraju ili vrjednuju na konvencionalno vidljive načine.

2.4 PRIMJERI NEFORMALNOG OBRAZOVANJA

Kao model neformalnog obrazovanja možemo ukazati na ono učenje koje proizlazi iz interakcije sa porodicom, partnerima, prijateljima, saradnicima i ostalim našim društvenim odnosima.

2.4.1 PORODICA

Na primjer, kada nam djed ispriča ličnu priču da je živio u djetinjstvu za vrijeme Drugog svjetskog rata, a da to nismo primijetili, ugrađujemo spoznaje o tom vremenu.

Ista stvar kada nas roditelji uče da pospremamo krevet, da koristimo viljušku i nož, da peremo zube, da vežemo cipele ili da vozimo auto.

Slika 7: Porodica

2.4.2 SAPUTNICI

Također, kada nam kolega iz ureda objasni kako upravljati uređajem ili na odgovarajući način sastaviti izvještaj, ili nam kaže gdje se nalazi kafeterija preduzeća.

Slika 8: Saputnici

2.4.3 PRIJATELJI

Slično, kada nas prijatelj našeg fudbalskog tima uči braniti ili definisati igru na specifičan način, mi smo prisutni u slučaju neformalnog obrazovanja. U svim ovim primjerima asimiliramo informacije i dodajemo znanje, što se događa i kada idemo u kino ili pozorište, kada gledamo dokumentarne filmove na TV-u ili kada čitamo knjigu ili novine.

Ukratko, možemo reći da tokom svog života živimo u procesu učenja koji je stalan, od kojih većina dolazi do nas na nestrukturisan način i bez planiranja.

Sva ta znanja, poput onoga što se uči na poznatom "uličnom fakultetu", primjeri su neformalnog obrazovanja.

Slika 9: Prijatelji

2.5 KATEGORIJE NEFORMALNOG OBRAZOVANJA

Neformalno obrazovanje nudi mnoštvo programa edukacije, koji se mogu svrstati u dvije široke kategorije i ovi programi su namijenjeni najrazličitijim ciljnim grupama:

1. Obrazovni programi (za sticanje različitih znanja i vještina)
2. Programi koji se tiču vaspitanja (učenje stavova i pozitivnih životnih vrijednosti).

Ciljna grupa u neformalnom obrazovanju ne poznaje godine (naravno, mora biti u realnim mogućnostima vezanim za sam program). Za neke osobe ono može biti čak jedino moguće i jedino dostupno obrazovanje, jer su im, iz raznih razloga, vrata formalnog, institucionalnog obrazovanja zatvorena. Takođe može da bude od velike pomoći ljudima koji su stekli formalno obrazovanje ali im ono nije dovoljno pa ga u tom slučaju određujemo kao "učenje i osposobljavanje odraslih za rad, život, društvene aktivnosti koje ne podležu direktno standardizaciji i strogim postupcima verifikacije".

Sa druge strane, stečeno formalno obrazovanje određenoj osobi može biti od velike praktične koristi u nekim slučajevima, ali se često formalno obrazovanje završava nakon studija (osnovnih i postdiplomskih). A ako osoba slijedi koncept stalnog učenja kroz život, onda joj, osim kroz sticanje

praktičnog i životnog iskustva, i mogućnosti neformalnog obrazovanja mogu biti od velikog značaja. I kad osoba zađe u 30-e, 40-e, 50-e i kasnije godine. Nikada nije kasno za usavršavanje.

Neformalno obrazovanje podržava obrazovanje koje traje cijelog života, a predavači imaju veliku odgovornost da približe temu i zainteresuju učesnike te na taj način osiguraju kvalitetan nivo znanja koji će posle te obuke steći.

2.6 DOSTUPNOST NEFORMALNOG OBRAZOVANJA

Neformalno obrazovanje je moguće sticati i u oflajn i u onlajn svijetu. Dok na internetu uvijek možete pronaći mnogo obrazovnih materijala, pojedine institucije neformalnog obrazovanja nude mogućnost praćenja cjelokupnih obrazovnih programa onlajn. S druge strane, za sve one koji vole strukturu odlaska na predavanja i vježbe, ove institucije po pravilu nude obuke u učionici.

Seminari, obuke i kursevi, ljetne i zimske škole, vebinari – sve su to oblici neformalnog obrazovanja. Ono može biti institucionalno i neinstitucionalno, s bitnom razlikom da su međunarodno priznati sertifikati uglavnom u vezi sa akreditacijom ustanova neformalnog obrazovanja.

Važno je istaći da neformalno obrazovanje nije privilegija mladosti – u pitanju je koncept cjeloživotnog učenja. Prostije rečeno, unapređenje vještina i znanja može se sticati tokom cijelog života. Cjeloživotno obrazovanje se odnosi na potrebu pojedinca za usavršavanjem kroz organizovano učenje. O značaju cjeloživotnog obrazovanja biće više riječi u nastavku teksta.

2.7 VAŽNOST NEFORMALNOG OBRAZOVANJA

Iako je teško dati konačni sud o tome koje je obrazovanje relevantnije, neosporno je da neformalno obrazovanje ima veliki značaj.

Sticanje formalnog obrazovanja i pronalaženje zaposlenja ne idu nužno ruku pod ruku. Upravo u vezi između konkretnih znanja i radnih mjesta leži značaj neformalnog obrazovanja.

Primjera radi, formalno obrazovanje ne mora da korespondira sa zahtjevima tržišta. S druge strane, čak i za radne profile koji su potrebni industrijama a proizvedeni na fakultetima i višim školama, problem obično predstavlja nedostatak konkretnih veština i iskustva. Zato je većini fakultetski obrazovnih kadrova često potrebno da se doškoluje i iskustvo stekne neformalnim obrazovanjem.

Teoretska baza koju pružaju fakulteti orijentisani na nauku i istraživački rad, a ne na praksu, u velikom broju slučajeva nije dovoljna za rad u dinamičnim industrijama. Zato je nerijetko potrebno kombinovati konkretna znanja sa stručnih programa sa teoretskim saznanjima univerzitetskog obrazovanje.

3. KONKRETNE RAZLIKE FORMALNOG I NEFORMALNOG OBRAZOVANJA

- Formalno obrazovanje priznaje država, kao i industrija, a ljudi teže zapošljavanju na temelju nivoa formalnog obrazovanja koje su postigli;
- Država ne priznaje neformalno obrazovanje, ali je važno u cjelokupnom razvoju pojedinca. Ovaj sistem učenja uglavnom je usputni i verbalni te nije strukturiran poput formalnog obrazovanja;
- Učitelji u formalnom obrazovanju prolaze formalnu edukaciju i daju im odgovornost za predavanje na temelju svoje kompetencije;
- Formalno obrazovanje odvija se u učionicama, dok se neformalno obrazovanje odvija u životu;
- U formalnom obrazovanju postoji posebno osmišljen kurikulum, dok u neformalnom obrazovanju nema nastavnog plana i strukture.

4. INFORMALNO OBRAZOVANJE

Treća vrsta obrazovanja, koju ne bi trebalo mješati sa neformalnim, jeste takozvano informalno obrazovanje. Ono zapravo pripada neformalnom obrazovanju, i to onom djelu koje se ne tiče znanja i vještina kao proizvoda učenja, već doživljaja koji fundamentalno mijenjaju jedinku.

Iskustvo kojim se mijenjaju paterni ponašanja i formiraju novi stavovi o svijetu i materiji od interesa spadaju u proizvod informalnog obrazovanja. Informalno obrazovanje je mnogo više u vezi sa aktivnim učešćem u događajima i upijanjem informacija. U oblike informalnog učenja spadaju znanja stečena u dijalogu s drugima, posjetom konferencija ili praćenjem medija.

Ključna razlika između informalnog i neformalnog obrazovanja je namjera. Informalno obrazovanje se dešava nesvjesno, dok je neformalno obrazovanje najčešće vođeno osvešćenim i definisanim ciljem. Informalno obrazovanje počiva na našem iskustvu, koje se dopunjava znanjima i vještinama stečenim neformalnim obrazovanjem, kao i širom slikom, koju daje formalno obrazovanje. Dakle, moglo bi se reći da neformalno i informalno obrazovanje koegzistiraju, dok se neformalno i formalno takoreći smjenjuju.

Za informalno obrazovanje bi se moglo reći da je neprekidno – stiče se svakodnevno, bez ikakve namjere. Samim tim, moglo bi se reći da se na neki način i informalno obrazovanje uklapa u koncept cjeloživotnog obrazovanja.

Slika 10: Informalno obrazovanj

ZAKLJUČAK

Osvrnuvši se na današnjicu, važno je istaći kako formalno obrazovanje nije jedini izvor znanja te da nam nužno ne garantuje uspješnu karijeru. Stoga, potrebno je pridati veliki značaj i neformalnom obrazovanju koje je otvoreno za ljude svih dobi i reflektuje se na cjeloživotno obrazovanje. Neformalno obrazovanje nam kroz različite radionice i resurse nudi širok dijapazon novih korisnih i lako sikoristljivih informacija.

Svakako uprkos svim dobrim stranama neformalnog obrazovanja, formalno obrazovanje se i danas vrednuje više u odnosu na neformalno. Međutim, uz napredak tehnologije i sve većeg kvaliteta neformalnog obrazovanja, na korak smo da i neformalno obrazovanje dobije zasluženu validaciju, te da dodatno ohrabri ljude da ne prestaju sa intelektualnim napretkom i ne pristaju ostaviti svoje znanje pokriveno samo formalnim obrazovanjem.

Naravno da napredak neformalnog obrazovanja, ni u jednom trenutku ne treba značiti zanemarivanje formalnog. Škole nam daju opšte i usmjereno znanje za napredak karijere, kao i intelektualni napredak, ali su zatvorenog tipa i striktno se drže kurikuluma. Suprotno tome, neformalno obrazovanje nam nudi proširenje kreativnosti i tjera nas da razmišljamo izvan kutije.

Zaključujemo da je svako znanje korisno i konstantno mu treba težiti, bilo ono formalno, neformalno ili informalno.

LITERATURA

1. file:///C:/Users/Admin/Downloads/oblici_ obrazovanja_i_njihov_utjecaj_na_razinu_kvalifikacij_a_-_zavrzni.pdf
2. <https://repozitorij.ffos.hr/islandora/object/ffos%3A4243/datastream/PDF/view>
3. <https://www.profil-klett.hr/koncepti-obrazovanja-kroz-formalno-neformalno-i-informalno-ucenje>
4. <https://sr.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D0%B1%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%9A%D0%B5>
5. <https://nsp-ie.org/educacion-informal-5930>
6. <https://hr.strephonsays.com/formal-and-vs-informal-education-5558>
7. <https://www.profil-klett.hr/neformalno-obrazovanje-razine-i-modeli>
8. <https://poslovi.infostud.com/saveti/Neformalno-obrazovanje/194>
9. <https://www.it-akademija.com/neformalno-obrazovanje>
10. <https://slideplayer.com/slide/15074184/>

MIŠLJENJE KOMISIJE I OCJENA RADA

PREDLAŽEM OCJENU

Ispitivač

IZDVOJENO MIŠLJENJE KOMISIJE

Predsjednik komisije

Stalni član

PITANJA ZA ODBRANU MATURSKOG RADA

1. _____ ?
2. _____ ?
3. _____ ?